

Ochrana osobnosti

Hranice přijatelné kritiky jsou adekvátně širší u politiků než u soukromé osoby. Politik nevyhnutelně a vědomě předkládá novinářům a široké veřejnosti ke kontrole každé své slovo a čin, a proto musí projevit vyšší stupeň tolerance. Ochrana osobnosti se vztahuje i na politiky, dokonce i tehdy, kdy nejednají jako soukromé osoby, avšak v takových případech požadavek ochrany musí být poměřován ve vztahu k zájmu na otevřené diskusi o politických tématech.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 5018/2007, ze dne 18.3.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce V. P., zastoupeného advokátem, proti žalované obchodní společnosti V., a.s., zastoupené advokátem, o ochranu osobnosti, vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 19 C 8/2003, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 7. srpna 2007, č.j. 1 Co 36/2007-227, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 7. srpna 2007, č.j. 1 Co 36/2007-227, se ve výroku, kterým byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé, a ve výroci o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů, zrušuje a věc se vrací v tomto rozsahu uvedenému soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobce se žalobou na ochranu osobnosti domáhá podle ustanovení § 13 odst. 1 občanského zákoníku (dále jen „o.z.“) omluvy žalované, která by byla uveřejněna na titulní straně periodické tiskoviny P. d. Neoprávněný zásah do svých osobnostních práv spatřuje v textu článku s názvem "S. h. k., t. j. v s. n.", zveřejněném v P. d., konkrétně ve výroci, "idiotsky fungujícího lídra, neznalého, závislého hlupáčka, který zkazil, co se dalo".

Krajský soud v Plzni jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 15. prosince 2004, č.j. 19 C 8/2003-144, zamítl žalobu, aby žalovaná na své náklady uveřejnila do tří dnů od právní moci rozsudku na titulní straně periodické tiskoviny P. d. omluvu žalobci se zvýrazněným nadpisem, písmem na titulní stránce obvyklým v tomto znění: "Omluva panu V. P.: Dne 5.6.2002 byl na titulní stránce tohoto listu uveřejněn článek redaktorky T. M. "S. h. k., t. j. v s. n.". V tomto článku byly použity v souvislosti s osobou pana V. P., kandidáta politické strany C. z. d. p. v., nepravdivé, neověřené a nactiutračné údaje. Touto cestou se panu V. P. omlouváme. V., a.s., vydavatel P. d.". Dále rozhodl o náhradě nákladů řízení.

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalobce kandidoval v parlamentních volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2002 za politickou stranu C. z. v P. k., za kterou kandidovala i M. B. Ta byla majitelkou kina E. v P., které jako informační středisko v souvislosti s volbami poskytla této politické straně. Článek, jehož autorkou je redaktorka T. M., informuje o vnitřních poměrech ve zmíněné politické straně. Osobní názor na žalobce, lídra kandidátky v P. k., vyjádřila M. B. ve své e-mailové korespondenci svému synovi, přičemž tato korespondence byla přístupná i dalším zaměstnancům kina E. Jeden ze zaměstnanců (Z. S.) obsah této korespondence M. B. předložil tisku k ilustraci poměrů v kině E. Soud s přihlédnutím k ustanovení § 11 a 13 o.z. dospěl k závěru, že zveřejněním kritiky probíhající mezi kandidáty politické strany C. z., žalovaná pouze plnila svou ústavní povinnost informovat veřejnost o poměrech v této politické straně ucházející se o přízeň voličů v parlamentních volbách roku 2002. Hranice kritiky osob vstupujících do politiky jsou

širší než u jiných subjektů. Tím, že žalobce kandidoval na prvním místě p. k., vystavil se vědomě kontrole svého jednání nejen ze strany spolustraníků, ale i od spoluobčanů a novinářů. Tak, jak byly údaje v článku zveřejněny, vztahují se k činnosti žalobce v jeho tehdejší politické straně. Soud uzavřel, že žalovaná se nedopustila zásahu objektivně způsobitelného narušit, popřípadě ohrožit osobnostní práva žalobce chráněná ustanovením § 11 násl. o.z. K odvolání žalobce Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 23. srpna 2005, č.j. 1 Co 19/2005-170, rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé změnil tak, že uznal žalovanou povinnou na své náklady uveřejnit do tří dnů od právní moci rozsudku na titulní straně P. d. omluvu žalobci v tomto znění: "Omluva panu V. P.: Dne byl na titulní stránce tohoto listu uveřejněn článek redaktorky T. M. "S. h. k., t. j. v s. n.". V tomto článku byly použity v souvislosti s osobou pana V. P., kandidáta politické strany C. z. d. p. v., nactiutřačně údaje. Touto cestou se panu V. P. omlouváme. V., a.s., vydavatel P. d.". Ve zbývající části výroku ve věci samé, pokud byla žaloba zamítnuta ve slovech požadované omluvy "nepravdivé, neověřené a" rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Současně rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, avšak odchýlil se v právním posouzení věci. Především uvedl, že kritika je nepochybně výkonem práva a přísluší každému, tedy i žalované, ve smyslu čl. 17 Listiny základních práv a svobod. Právo kritiky však musí mít své meze a těmi jsou i oprávněné zájmy jiných osob. V dané věci soud předmětné výroky nepovažoval za oprávněnou kritiku. Poukázal na to, že výrazy užití ve vztahu k žalobci jsou vulgarismy, které svojí hrubostí a urážlivostí musí zasáhnout každou osobu ve značné míře, tedy i žalobce. Použití těchto výrazů proto neodůvodňovala ani atmosféra předvolební kampaně, během níž byly uveřejněny. V předmětných výrociích tak odvolací soud shledal neoprávněný zásah do osobnostních práv žalobce, protože z objektivního hlediska jsou způsobitelné přivodit újmu na jeho osobnostních právech (zejména na cti a důstojnosti, chráněné čl. 10 Listiny základních práv a svobod a ustanovením § 11 o.z.). Při posouzení odpovědnosti žalované podle ustanovení § 13 o.z. odvolací soud uvedl, že žalovaná se nemůže zbavit odpovědnosti za neoprávněný zásah do osobnostních práv žalobce jen proto, že autorem uvedených výrazů je osoba odlišná od vydavatele, případně jeho redaktora.

Tento rozsudek odvolacího soudu byl k dovolání žalované ve výroku, kterým byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé, a ve výrociích o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů, zrušen rozsudkem Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. prosince 2006, č.j. 30 Cdo 351/2006-203, a věc byla v takto vymezeném rozsahu vrácena uvedenému soudu k dalšímu řízení. Dovolací soud v prvé řadě zdůraznil, že podle ustanovení § 11 o.z. má fyzická osoba právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy. Ustanovení § 13 téhož zákona pak fyzické osobě dotčené v její osobnostní sféře dává mimo jiné právo požadovat z tohoto důvodu odpovídající zadostiučinění (a to ať morální nebo případně i majetkové). Občanský zákoník právo na ochranu osobnosti fyzické osoby upravuje jako jednotné právo, jehož obsahem je v občanskoprávní oblasti zabezpečit respektování osobnosti fyzické osoby a její všestranný svobodný rozvoj. Jde o zásadní rozvedení a konkretizaci článků 7, 8, 10, 11, 13 a 14 Listiny základních práv a svobod. V rámci jednotného práva na ochranu osobnosti existující dílčí práva zabezpečují občanskoprávní ochranu jednotlivých hodnot (stránek) osobnosti fyzické osoby jako neoddělitelných součástí celkové fyzické a psychicko - morální integrity osobnosti. Dovolací soud připomněl, že právo a svoboda jsou obsahově omezeny právy jiných, ať již tato práva plynou jako ústavně zaručená z ústavního pořádku republiky či z jiných zábran daných zákonem chránících celospolečenské zájmy či hodnoty. Konstatoval, že právo vyjadřovat názory mohou zbavit právní ochrany nejen obsahová omezení, ale i forma, jíž se názory navenek vyjadřují. Vybočí-li tak publikovaný názor z mezí obecně uznávaných pravidel slušnosti v demokratické společnosti, ztrácí tím charakter korektního úsudku (zprávy, komentáře) a jako takový se zpravidla ocitá již mimo meze právní ochrany (obdobně srovnej nálezy sp. zn. III. ÚS 359/96, Ústavní soud ČR: Sbírka nálezů a usnesení, sv. 8, C.H. Beck, 1998, str. 367). Současně však vyložil, že právo podle čl. 17 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") je zásadně rovno základnímu právu podle čl.

10 Listiny (nález sp. zn. II. ÚS 357/96, Ústavní soud ČR: Sbírka nálezů a usnesení, sv. 9, C.H. Beck, 1998, str. 355), přičemž je třeba respektovat požadavek, aby s přihlédnutím k okolnostem každého případu jednomu z těchto práv nebyla bezdůvodně dána přednost před právem druhým (nález sp. zn. IV. ÚS 154/96, Ústavní soud ČR: Sbírka nálezů a usnesení, sv. 10, C.H. Beck, 1998, str. 113). V konkrétním případě je nezbytné zkoumat míru (intenzitu) tvrzeného porušení základního práva na ochranu osobnosti (osobní cti a dobré pověsti) v kontextu se svobodou projevu a s právem na informace a se zřetelem na požadavek proporcionality uplatňování těchto práv (a jejich ochrany). Zároveň je nutné, aby příslušný zásah bezprostředně souvisel s porušením chráněného základního práva, tj. aby zde existovala příčinná souvislost mezi nimi. K zásahu dochází pouze tehdy, jestliže mezi zásahem a porušením osobnostní sféry existuje příčinná souvislost a jestliže tento zásah v konkrétním případě přesáhl určitou přípustnou intenzitu takovou mírou, kterou již v demokratické společnosti nelze tolerovat. Dále je nutno respektovat určitá specifika běžného periodického tisku, určeného pro informování nejširší veřejnosti (nález Ústavního soudu ČR sp.zn. I. ÚS 156/99).

Dovolací soud konstatoval, že z rozsudku odvolacího soudu byla patrna nejasnost závěru o tom, co bylo zásadním účelem předmětného článku, ač to bylo určující pro posouzení opodstatněnosti uplatněného nároku. Přesto, že soud prvního stupně uvedl, že tento článek informoval o vnitřních poměrech v politické straně, která kandidovala v parlamentních volbách v roce 2002, čímž plnila svoji ústavní povinnost informovat veřejnost, odvolací soud podstatu článku spatřoval ve výkonu práva kritiky, aniž tento odlišný názor blíže ozřejmil. Přitom dotčený článek byl ve své podstatě pojat jako informace čtenářům a nikoliv jako kritický materiál žalované. Dovolací soud se proto neztotožnil ani s dalšími úvahami odvolacího soudu o případné možnosti zneužití svobody slova a tisku.

Vrchní soud v Praze o odvolání žalobce poté znovu rozhodl rozsudkem ze dne 7. srpna 2007, č.j. 1 Co 36/2007-227, kterým rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé opět změnil tak, že uznal žalovanou povinnou na své náklady uveřejnit do tří dnů od právní moci rozsudku na titulní straně P. d. omluvu žalobci v tomto znění: "Omluva panu V. P.: Dne 5. 6. 2002 byl na titulní stránce tohoto listu uveřejněn článek redaktorky T. M. "S. h. k., t. j. v s. n.". V tomto článku byly použity v souvislosti s osobou pana V. P., kandidáta politické strany C. z. d. p. v., nactiutřačné údaje. Touto cestou se panu V. P. omlouváme. V., a.s., vydavatel P. d.". Ve zbývající části výroku ve věci samé (tj. pokud byla žaloba zamítnuta ve slovech požadované omluvy "nepravdivé, neověřené a") rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Současně rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. V prvé řadě konstatoval svoji vázanost rozhodnutím dovolacího soudu. Dále uvedl, že při přezkoumání rozsudku soudu prvního stupně vyšel z jeho skutkových zjištění a sdílí jeho závěr, že účelem předmětného článku bylo zveřejnění kritiky probíhající mezi kandidáty politické strany C. z., tedy zveřejnění informace o vnitřních poměrech v této politické straně, která se ucházela o přízeň voličů v parlamentních volbách roku 2002. Naproti tomu se neztotožnil se závěrem, že se žalovaná nedopustila neoprávněného zásahu do osobnostních práv žalobce chráněných ustanovením § 11 a násl. o.z., a že tedy nejsou splněny předpoklady pro vznik odpovědnosti podle § 13 téhož zákona. Odvolací soud odkázal na ustanovení čl. 17 a na čl. 10 Listiny základních práv a svobod zaručujících právo na svobodu projevu a právo na ochranu osobnosti s tím, že tato práva jsou rovnocenná, takže je třeba přihlížet k okolnostem konkrétního případu s cílem, aby jednomu právu nebyla dána bezdůvodně přednost před právem druhým. Tyto okolnosti v souzené věci pak podle jeho názoru „svědčí pro přednost práva na ochranu osobnosti žalobce, a to proto, že právo na informace je sice ústavně garantováno, avšak jeho výkon nesmí zasahovat do práv a svobod jiných. Nelze zveřejňovat jakékoliv informace, tím spíše informace evidentně difamující. Výrazy užití M. B. ve vztahu k žalobci v rámci vnitrostranické kritiky, o níž dotčený článek podával zprávu, překročily vulgaritou a hrubostí obecně uznávaná pravidla slušnosti, takže urážlivostí by musely zasáhnout každou osobu (nacházející se na místě žalobce). Uveřejněním této informace, která se sice týká vnitřních poměrů v politické straně, avšak zjevně snižující čest a důstojnost žalobce, když negativní stanovisko B. nebylo vůči žalobci vyjádřeno společensky přijatelnou formou, došlo k neoprávněnému zásahu do osobnostních

práv žalobce chráněných ustanovením § 11 a násl. o.z.“.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze byl doručen zástupci žalované dne 12. září 2007, přičemž právní moci nabyl téhož dne. Proti tomuto rozhodnutí podala žalovaná dne 20. září 2007 včasné dovolání, doplněné dne 10. října 2007 podáním, v němž bylo upřesněno označení výroků dovoláním dotčených. Přípustnost dovolání vyvozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu (dále jen "o.s.ř."), když napadá výrok ve věci samé, kterým byl rozsudek soudu prvního stupně změněn. Odkazuje na dovolací důvody uvedené v ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) a b) a odst. 3 o.s.ř. s tím, že řízení bylo postiženo vadou, která měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, dále že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci a vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu oporu v provedeném dokazování. Poukazuje na to, že odvolací soud nerespektoval vyslovený právní názor dovolacího soudu o významu posouzení účelu článku jako informace o vnitřních poměrech v politické straně C. z. při výkonu ústavní povinnosti informovat veřejnost, kdy paradoxně dospěl ke stejným závěrům a totožnému rozhodnutí. Zcela pominul, že opačné posouzení účelu dotčeného článku, které je podle vysloveného názoru dovolacího soudu určující skutečností, nemohlo bez případných nových skutkových zjištění a závěrů přinést opět zcela identické právní posouzení a především identický vyhovující rozhodnutí. Napadené rozhodnutí nevzalo v úvahu ani právní názor dovolacího soudu na vztah článků 10 a 17 Listiny základních práv a svobod, při nutnosti zkoumání intenzity tvrzeného zásahu, příčinné souvislosti a potřeby přihlédnout ke specifiku běžného periodického tisku. Dovolatelka dále mimo jiné poukazuje na skutečnost, že žalobce kandidoval v parlamentních volbách v roce 2002, takže jako politik se vystavil veřejné kontrole s nutností větší tolerance k negativním postojům či hodnocením. Z uvedených důvodů žalovaná proto navrhla, aby dovolací soud rozsudek Vrchního soudu v Praze v celém rozsahu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

K podanému dovolání se žalobce nevyjádřil.

Při posuzování dovolání Nejvyšší soud České republiky vycházel z ustanovení části první Čl. II. bodu 3 (ve spojení s bodem 2) zákona č. [59/2005](#) Sb., jímž byl změněn občanský soudní řád, podle něhož dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodnout podle dosavadních právních předpisů, tj. podle občanského soudního řádu (dále opět již jen "o.s.ř.") ve znění účinném do 31. března 2005.

Dovolací soud uvážil, že dovolání bylo podáno oprávněnou osobou, řádně zastoupenou advokátem podle ustanovení § 241 odst. 1 o.s.ř., stalo se tak ve lhůtě upravené ustanovením § 240 odst. 1 o.s.ř., přičemž je charakterizováno obsahovými i formálními znaky požadovanými ustanovením § 241a odst. 1 o.s.ř. Dovolatelka napadá výrok rozsudku odvolacího soudu ve věci samé, kterým byl rozsudek soudu prvního stupně změněn. Dovolání je proto přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř. Dovolací soud poté napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze v této části přezkoumal v souladu s ustanovením § 242 odst. 1 až 3 o.s.ř. a dospěl k závěru, že jej z hlediska výtek obsažených v dovolání nelze považovat za správný (§ 243b odst. 2 o.s.ř.).

Z ustanovení § 242 o.s.ř. vyplývá, že právní úprava institutu dovolání obecně vychází ze zásady vázanosti dovolacího soudu podaným dovoláním. Dovolací soud je přitom vázán nejen rozsahem dovolacího návrhu, ale i uplatněným dovolacím důvodem. Současně, je-li dovolání přípustné, je dovolací soud povinen přihlédnout i k vadám uvedeným v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a to i tehdy, když nebyly uplatněny v dovolání.

Jak bylo uvedeno výše, odvolací soud oproti svému předchozímu zrušenému rozhodnutí správně dovodil, že účelem předmětného článku bylo informovat o vnitřních poměrech v politické straně,

kteřá se ucházela o přízeň voličů v parlamentních volbách v roce 2002, kdy nešlo o výkon práva kritiky ze strany žalované. Je zřejmé, že odvolací soud v tomto smyslu akceptoval závazný právní názor vyslovený v předchozím zrušovacím rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR (§ 243d odst. 1 věta první o.s.ř. ve spojení s § 226 odst. 1 téhož zákona). V dalším však již tuto zákonnou povinnost důsledně neplnil. Ač sice uvádí, že při svém rozhodování vyšel z článku 17 a 10 Listiny základních práv a svobod, jimiž upravená práva jsou rovnocenná, a je tak třeba vždy přihlédnout k okolnostem konkrétního případu, aby jednomu z nich nebyla dána bezdůvodně přednost před právem druhým, jeví se toto jeho konstatování spíše jen jako zcela formální.

Bylo již zdůrazněno, že je nutné vždy zkoumat míru (intenzitu) tvrzeného porušení základního práva na ochranu osobnosti (osobní cti a dobré pověsti), a to právě v kontextu se svobodou projevu a s právem na informace a se zřetelem na požadavek proporcionality uplatňování těchto práv (a jejich ochrany). Zároveň je nutné, aby příslušný zásah bezprostředně souvisel s porušením chráněného základního práva, tj. aby zde existovala příčinná souvislost mezi nimi, když k zásahu dochází pouze tehdy, jestliže mezi zásahem a porušením osobnostní sféry existuje příčinná souvislost a jestliže tento zásah v konkrétním případě přesáhl určitou přípustnou intenzitu takovou mírou, kterou již v demokratické společnosti nelze tolerovat. Současně je nutno respektovat určitá specifika běžného periodického tisku, určeného pro informování nejširší veřejnosti (obdobně náleží Ústavního soudu ČR sp.zn. I. ÚS 156/99). Zdůvodnění toho, proč odvolací soud dospěl k závěru, že v souzeném případě převažuje požadavek dát přednost právu vycházejícího z čl. 10 listiny základních práv a svobod, je v zásadě jen paušální, resp. zjednodušené a tak ve svých důsledcích nesprávné.

K problematice svobody projevu existuje, jak např. připomíná Ústavní soud České republiky ve svém nálezu ze dne 4. dubna 2005, sp.zn. IV. ÚS 146/04, bohatá judikatura Evropského soudu pro lidská práva (dále jen "Soud"), v níž je vyzdvížen význam zmíněné svobody, jakož i určeny její meze, které jsou dány nutností respektovat jednak společností chráněné zájmy vymezené článkem 10 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a jednak práva třetích osob. Soud zdůrazňuje roli svobody projevu jako jednoho ze základních kamenů demokratické společnosti; absence této svobody ji pojmově vylučuje. Svoboda projevu platí nejen pro "informace" nebo "myšlenky", přijímané příznivě či považované za neškodné či nedůležité, ale rovněž pro ty, které jsou nepříjemné, šokují či znepokojují. Tak tomu chce pluralita, tolerance a duch otevřenosti, bez nichž není demokratické společnosti. Tyto principy nabývají zvláštní důležitosti, pokud jde o tisk. Ten sice nesmí překračovat vymezené hranice mj. z důvodu ochrany dobré pověsti jiných, nicméně na něm spočívá úkol šířit informace a myšlenky týkající se politických záležitostí, jakož i témat z ostatních oblastí veřejného zájmu. Úlohou tisku je nejen šíření informací a myšlenek, veřejnost má současně právo je přijímat (srov. rozsudek ve věci Lingens proti Rakousku ze dne 8. 7. 1986, č. 09815/82, odst. 41). Česká republika se v článku 1 odst. 1 Ústavy definovala jako demokratický stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana, čímž se vzdala hodnotové neutrality Ústavy a zakotvením nepřijatelnosti změny podstatných náležitostí demokratického právního státu se přihlásila k principu materiálního právního státu. Pro demokracii, chápanou jako vládu lidu, lidem a pro lid, je životní nutností šíření informací, myšlenek a názorů, ať už pochvalných či kritických, proto, aby byla veřejnost zásobena všemi dostupnými fakty nezbytnými pro vyvolání kvalitní debaty ve věcech celospolečenského zájmu a následného utváření názoru jednotlivců či k dosažení konsenzu o řízení a obstarávání věcí celospolečenského zájmu. Tisk bývá také titulován „hlídacím psem demokracie“, neboť tím, že informuje o záležitostech veřejného zájmu, zároveň upozorňuje na negativní jevy ohrožující chod demokratické společnosti; informace může být podnětem pro adekvátní nápravu ze strany příslušných orgánů či vyvolat určité vzepětí veřejnosti vyjadřující nespokojenost s momentálním stavem, které může vést k rychlejšímu odstranění negativ. Otevřenost odlišným názorům a kritickým pohledům skýtá obohacení společnosti, dostatek informací může napomáhat k bourání názorových stereotypů a podporovat zvýšení tolerance. V neposlední řadě svoboda projevu a právo na informace výrazně přispívají k osobnímu růstu jedince jak v oblasti intelektuální, tak

osobnostní, což je taktéž v zájmu otevřené demokratické společnosti.

Již v předchozím zrušovacím rozhodnutí dovolacího soudu však bylo též zdůrazněno, že svoboda projevu nemůže být chápána jako právo zcela bezbřehé, takže vybočí-li publikovaný názor z meze obecně uznávaných pravidel slušnosti v demokratické společnosti, ztrácí tím charakter korektního úsudku (zprávy, komentáře) a jako takový se zpravidla ocitá již mimo meze právní ochrany. Současně (jak ostatně konstatuje v napadeném rozhodnutí i odvolací soud) však právo podle čl. 17 Listiny základních práv a svobod je rovno základnímu právu podle čl. 10 Listiny. Požadavkem přitom je respektovat, aby s přihlédnutím k okolnostem každého případu jednomu z těchto práv nebyla bezdůvodně dána přednost před právem druhým. V konkrétním případě je tak nezbytné zkoumat především míru (intenzitu) tvrzeného porušení základního práva na ochranu osobnosti (osobní cti a dobré pověsti) v kontextu se svobodou projevu a s právem na informace a se zřetelem na požadavek proporcionality uplatňování těchto práv (a jejich ochrany). K zásahu pak dochází pouze tehdy, jestliže mezi zásahem a porušením osobnostní sféry existuje příčinná souvislost a jestliže tento zásah v konkrétním případě přesáhl určitou přípustnou intenzitu takovou mírou, kterou již v demokratické společnosti nelze tolerovat. Dále je nutno respektovat určitá specifika běžného periodického tisku, určeného pro informování nejširší veřejnosti (nález Ústavního soudu ČR sp.zn. I. ÚS 156/99).

Práva na ochranu osobnosti se mohou samozřejmě domáhat i politikové a ostatní veřejně činné osoby. Měřítka posouzení skutkových tvrzení a hodnotících soudů jsou však v jejich případech mnohem měkčí ve prospěch novinářů a jiných původců těchto výroků. Je to dáno skutečností, že osoba vstoupivší na veřejnou scénu musí počítat s tím, že jakožto osoba veřejně známá bude pod drobnohledem veřejnosti, která se zajímá o její jak profesní, tak i soukromý život a současně jej hodnotí, zvláště jedná-li se o osobu, která spravuje veřejné záležitosti (nebo o to v rámci politického boje usiluje). Je proto v těchto případech nezbytný benevolentnější přístup k posouzení meze přípustnosti uveřejnění informací např. soukromé povahy, resp. hodnocení jednání takové osoby právě proto, že jsou na ni kladeny náročnější požadavky a veřejnost je oprávněna získat o takovéto osobě informace ve výrazněji širším spektru, než by tomuto tak bylo u osoby mimo tuto kategorii představitelů, a to pro posouzení způsobilosti jak odborné, tak morální tuto funkci zastávat a náležitě obstarávat věci veřejné. Prezentace těchto údajů a jejich případná kritika však musí souviset s veřejnou činností, kterou daná osoba vykonává. Tato filosofie se nese v duchu názorové linie Evropského soudu pro lidská práva, který uvedl, že hranice přijatelné kritiky jsou adekvátně širší u politiků než u soukromé osoby. Na rozdíl od posledně jmenované, politik nevyhnutelně a vědomě předkládá novinářům a široké veřejnosti ke kontrole každé své slovo a čin, a proto musí projevit vyšší stupeň tolerance. Ochrana osobnosti se vztahuje i na politiky, dokonce i tehdy, kdy nejednají jako soukromé osoby, avšak v takových případech požadavek zmíněné ochrany musí být poměřován ve vztahu k zájmu na otevřené diskusi o politických tématech (srov. rozhodnutí ve věci Lingens, odst. 42).

Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že odvolací soud věc v těchto souvislostech v zásadě neposuzoval. Ač - jak již bylo uvedeno - revidoval svůj původní závěr, takže v napadeném rozhodnutí dovozuje, že sporným článkem žalovaná plnila svoji ústavní povinnost informovat veřejnost o poměrech v politické straně, v dalším se omezil v zásadě na paušální konstatování, že okolnosti případu svědčí pro přednost práva na ochranu osobnosti žalobce (před právem na svobodu projevu a na informace). Důvod pro to spatřuje v tom, že výrazy užití M. B. ve vztahu k žalobci v rámci vnitrostranické kritiky, o níž dotčený článek informoval, překročily vulgaritou a hrubostí obecně uznávaná pravidla slušnosti, takže urážlivostí musí zasáhnout každou osobu (nacházející se na místě žalobce); proto uveřejněním této informace, která se sice týká vnitřních poměrů v politické straně, avšak zjevně snižující čest a důstojnost žalobce, když negativní stanovisko B. nebylo vůči žalobci vyjádřeno společensky přijatelnou formou, došlo k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv žalobce chráněných ustanovením § 11 a násl. o.z. Zde odvolací soud především přehlédl a nedoceníl

skutečnost, že jestliže dotčený článek měl informovat o poměrech (a jak se přímo naznačuje - o jejich úrovni) ve zmiňované politické straně, podle názoru dovolacího soudu jejich ilustrace prostřednictvím výroků M. B. na adresu žalobce má bezprostřední příčinnou souvislost s plněním tohoto úkolu. Dovolací soud se nepochybně nemůže ztotožnit s výrazy užitými jmenovanou - ty však jsou způsobilé ilustrovat právě úroveň vztahů v politické straně, která se ve volbách ucházela o přízeň voličů. Kromě toho se lze obecně domnívat, že spíše než postiženou fyzickou osobu, jsou výroky tohoto charakteru ve své podstatě schopné v zásadě znevážit a společensky diskvalifikovat samotného jejich autora. Nadto odvolací soud nikterak nebral v úvahu vyložený předpoklad snížené citlivosti žalobce jako politika na možné útoky na jeho osobu, když tato okolnost se projeví zejména tehdy, je-li dána souvislost se sférou samotné politické soutěže (jak tomu je v souzeném případě).

Z uvedeného důvodu Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) rozsudek odvolacího soudu v uvedeném výroku ve věci samé a v souvisejících výrocích o náhradě nákladů řízení s přihlédnutím k ustanovení § 243b odst. 2 a 3 o.s.ř. zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil Vrchnímu soudu v Praze k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)